

EKONOMIKA

MAKROEKONOMIKA

- VÝKLAD POJMU

Hodnocení národního hospodářství

/základní makroekonomické agregáty/

- **Hrubý domácí produkt**
- **Hrubý národní produkt**
- **Národní důchod**
- **atd.**

Všechny tyto pojmy / veličiny spolu úzce souvisí a nelze je oddělovat !!

HP – velikost vyprodukovaných statků a služeb
- HDP, HNP

Hrubý domácí produkt /HDP/- souhrn statků a služeb vyjádřený v penězích vytvořený za určité období výrobními faktory na území státu (bez ohledu na to, zda jsou vlastněny občany státu nebo cizinci)

Hrubý národní produkt /HNP/ - souhrn statků a služeb vyjádřený v penězích vytvořený za určité období výrobními faktory ve vlastnictví občanů příslušné země (bez ohledu na to, zda výroba probíhala na území státu nebo v zahraničí)

Výpočet HDP

1. Zbožová /produkční/ metoda
2. Důchodová metoda

1. Vychází z výroby a sčítá všechny vyrobené finální statky a služby, které firmy za dané období prodaly domácnostem, vládě, jiným firmám + čisté vývozy

HDP = spotřeba domácností + investice soukromých domácích firem + vládní nákupy + čistý vývoz

Spotřeba domácností – výdaje za konečné produkty /zboží/ uskutečněné občany (2/3 HDP, krátkodobá i dlouhodobá spotřeba vyjma koupi nových bytů)

Vládní nákupy – výdaje na infrastrukturu, obranu státu, školství, zdravotnictví, ochranu životního prostředí, atd. (vyjma transferové platby státu)

Čistý vývoz = export – import

2. **Důchodová metoda** : vychází z fáze rozdělování, kdy každý z účastníků získá svůj podíl na vyrobených statcích a službách jako odměnu za vynaložení svých výrobních faktorů.

Zaměstnanci – **mzdy a platy**

Majitelé půdy – **renty**

Majitelé kapitálu – **úrok a zisky** /finanční a reálný kapitál/

Započítáváme taktéž **opotřebení investic** /dlouhodobého majetku/
a **nepřímé daně**.

Naopak nezahrnujeme platby firem jiným firmám z důvodů duplicity.

HDP = mzdy+renty+zisky+úroky+odpisy+nepřímé daně

HDP = národní důchod + opotřebení investic + DPH + SD

Pozn.: velmi záleží na cenách /běžné ceny, stálé ceny/ a na inflaci

HDP – nominální a reálný

HDP ČR 2009 ≥ 3 700 mld. Kč

Čisté ekonomické bohatství (NEW – Net Economic Welfare)

NEW = HDP + nelegálně produkováné výrobky a služby + výrobky produkováné ve volném čase pro svou potřebu – negativní dopady hospodářské činnosti na kvalitu života

Nelegálně produkováné výrobky a služby = šedá a černá ekonomika

Problematika „černé a šedé“ ekonomiky

zákony a etické normy ⇐ stát ⇒ nástroje na dodržování zákonů

Hospodářská kriminalita – problematika stará jako lidstvo samo

- stát musí znát míru nelegálních toků peněz vůči tokům legálním

ŠEDÁ EKONOMIKA

-je souhrn ekonomických vztahů, které porušují běžné etické a morální normy společnosti, ale většinou jsou na hranici zákona a proto těžce postižitelné

Podplácení a korupce

- vážné nebezpečí pro ekonomiku státu, které narušuje hospodářskou soutěž a vede k neefektivnosti a plýtvání !!
- reálná hrozba vstupu inflačních peněz do ekonomiky
- úplatky musí vždy někdo zaplatit !! a většinou to bývá spotřebitel /občan/

**ČR v r. 2008 : 45. místo na světě /dle Transparency International/
Hodnotící známka = 3,9**

- je to poslední místo za všemi státy EU na úrovni např. Nigérie

Černá ekonomika:

Je souhrnem ekonomických vztahů, které porušují zákony země, popř. mezinárodní zákony.

- hospodářská kriminalita jednotlivců
- trestná činnost organizovaných zločinců a mafií

Způsobuje velice vážné škody národním ekonomikám, kdy kromě kriminality **se do legálního oběhu dostávají nelegální peníze.**

Legislativa ČR: **Zákon proti praní špinavých peněz**

Podíl stínové ekonomiky na HDP v ČR: 18,4% (odhad)

Světové trhy a mezinárodní obchod

- ekonomické vztahy neznají hranice
- kapitál se vždy přesunoval tam, kde byly nějaké vyhlídky na zisk
/zámořské objevné cesty, migrace za prací, atd./
- přistěhovalectví a vstup kapitálu přináší i ekonomické a politické nebezpečí
- nutnost vnitřní ochrany trhu – **PROTEKCIONISMUS**
- **r.1947 – GATT** /mezinárodní organizace na odstranění překážek ve vzájemném obchodě/
/General Agreement on Tariffs and Trade/
WTO /World Trade Organization/

Ekonomické podmínky pro světový obchod

- ?
- ?

- **některé druhy zboží se dají vyprodukovat jen v některých částech světa / tropické ovoce, nerostné suroviny, živočišné potraviny, .../**
= **monopol přírodních a klimatických podmínek**
- **některé země dosahují při výrobě zboží nižší náklady / mohou nabídnout nižší cenu/**
= **absolutní výhoda z mezinárodního obchodu**
- **omezené výrobní a produkční faktory země**
= **komparativní výhody**

MMF, Světová banka

r. 1945 – vznik MMF / je součástí OSN/

Hlavní účel: radit národním ekonomikám , které se odchyľují od vyváženého měnového stavu a směřují k měnové krizi, jak tento vývoj zvrátit

Základní úloha: prevence a sledování světových ekonomik

r.1945 – vznik Světové banky

/původně byla určena na obnovu a rozvoj zemí v Evropě po 2.SV/

Nyní významná instituce na podporu ekonomického rozvoje členských zemí na základě finanční a technické pomoci, především ale, k poskytování pomoci klientským zemím.

/ČR od r.2005 = vyspělá země/

**Světová banka: - mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj /IBRD/
- mezinárodní finanční společnost /IFC/
- mezinárodní sdružení pro rozvoj**

EVROPSKÁ UNIE / EU /

- **2.pol. 20. stol. Evropa zaostává v dynamice ekonomického rozvoje za ostatními světovými hospodářskými centry /rozdrobnělost a zkosnatělost ekonomik, 2.SV, ... /**
- **vedlo to již od konce 2.SV k aktivitám ohledně hospodářského sjednocení „starého kontinentu“**

Mezinárodní integrace

- federalistická /sjednocení států politické s následnou ekonomickou integrací/ = USA**
- **funkcionalistická / státy se nejdříve propojují ekonomickými vazbami a završením je politická integrace / = Evropa**

1. Pásmo volného obchodu

/celní úlevy/

2. Celní unie

/odstranění cla a společná celní politika/

3. Společný trh

/ celní unie a volný pohyb výrobních faktorů/

4. Hospodářská unie

/ společný trh a harmonizace národ. ekonomik/

5. Úplná ekonomická unie

/ hospodářská unie, politic. integr., společná měna

Historie EU

r.1952 – Evropské sdružení uhlí a oceli /ESUO/ - N,F,I,Benelux

r.1957 – Evropské hospodářské společenství /EHS/
- EUROATOM

r.1959 – Evropské sdružení volného obchodu /ESVO/ - VB

r.1967 – Evropské společenství /ES/
vzniká sjednocením EHS,ESUO,Euroatom

r.1971 – světová měnová krize

r.1973 – ropná krize

r.1973 – GB,Dánsko a Irsko vstupují do ES

r.1978 – Evropský měnový systém /ECU/ - bezhotovostní styk

r.1979 – Evropský parlament

r.1981 – Řecko do ES

r.1985 – Shengenská smlouva

r.1986 – k ES přistupuje Portugalsko a Španělsko

r.1987 – podepsán Jednotný evropský akt – jednotný trh EHS

r.1991 – asociační smlouva s ČR

r.1992 – Maastrichtská smlouva /EURO, pravidla EU/

r.1995 – vstupují Švédsko, Finsko, Rakousko

r.2002 – Euro do oběhu

Květen 2004 – vstup České republiky

Konvergenční kritéria

- 1. Míra inflace nesmí překročit 1,5% nad průměr míry inflace tří nejlepších států EU**
- 2. Celková zadluženost státu nesmí překročit 60% HDP země**
- 3. Roční schodek veřejných rozpočtů nesmí překročit 3% HDP země**
- 4. Dlouhodobá úroková míra se nesmí odchylovat o více než 2% od průměrné úrokové míry tří nejlepších států**

SUBJEKTY NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

1. ZISKOVÝ A NEZISKOVÝ SEKTOR
2. DOMÁCNOSTI, FIRMY, STÁT
3. FYZICKÉ A PRÁVNICKÉ OSOBY
4. PRÁVNÍ FORMY SUBJEKTŮ

MIKROEKONOMIKA

FIRMY A JEJICH PRÁVNÍ FORMY

**Po vstupu ČR do EU – nutnost zapracovat velkého množství norem a zákonů do našeho právního řádu
= rovné podmínky pro občany ČR a EU+ ESVO**

- Fyzická osoba
- Právní osoba

**FO = 1. podnikatelé /ŽL, jiné oprávnění/
2. zaměstnanci /ZP/**

**PO = 1. obchodní společnosti /OZ/ (v.o.s., k.s., s.r.o., spol. s r.o., a.s.)
2. družstva /OZ/ (zemědělská, bytová, stavební, spotřební, DUŘ)
3. státní podniky**

Vztahy mezi firmami se většinou řídí **obchodním zákoníkem** /Obch.Z/ a některé firmy /PO/ se řídí speciálními zákony (zákon o bankách, o burze cenných papírů, o pojišťovnách, investičních fondech, atd.)

Obecnější normou je **občanský zákoník** /Obč.Z/ - upravuje vztahy mezi občany, ale řídí se jím i firmy, pokud není řešení v Obch.Z.

ObchZ je normou - **speciální**

ObčZ je normou – **obecnou**

Podnikatelé vstupují do vztahů

1. mezi sebou /ObchZ, ObčZ/
2. se zaměstnanci /ZP/
3. se státem /zákon o DzP, celní zákon, DPH, atd./

ŽIVNOSTI – zákon č. 455/1991 Sb.

Živnost je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, Na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.

**soustavná činnost + ostatní podmínky dle definice = přihláška na ŽÚ
= ohlášení živnosti, jinak neoprávněné podnikání /ohlášení provozovny/**

Podnikáme pro dosažení zisku, bez ohledu na to, zda v konečném výsledku vykážeme zisk nebo ztrátu !!

Tímto se provozování zásadně liší od nepodnikatelských subjektů !!
/neziskový sektor – rozpočtové a příspěvkové organizace, nadace, V.P.S., atd./

**pracovní poměr x vztah mezi podnikateli /zaměstnanec a podnikatel/
= záměna z daňových důvodů**

Jedná se o porušení zákona !!
/zaměstnanec nejedná samostatně a na vlastní riziko/

Subjekty oprávněné podnikat:

1. všeobecné podmínky

- 18 let
- způsobilost k právním úkonům
- bezúhonost

2. zvláštní podmínky

- odborná způsobilost
 - jiná způsobilost dle zákona
- /možnost stanovení odpovědné osoby/

Odpovědná osoba

1. FO – pokud nesplňuje podmínky provozování živnosti
2. zahraniční FO – podnikatel nemá na území ČR povolen pobyt
3. PO – podnikatel se sídlem v ČR /statutární orgán/
4. zahraniční PO – organizační složka na území ČR. Není samostatnou PO ve smyslu obchodní společnosti.

Rozdělení živností

a) ohlašovací

1. řemeslné /vyučení v oboru, vzdělání v oboru, kvalifikační zkouška,.../
2. vázané /odborné podmínky způsobilosti – vzdělání, praxe, ... /
např. autoškola, účetní, atd.
3. volné

b) koncesované

/pouze na základě udělení koncese – např. výroba zbraní, taxislužba, detektivové, cestovní kancelář, atd. /

Podnik a obchodní jmění

Podnik je soubor hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání.
/budovy, stroje, zařízení + značky, licence, know-how + pracovní síla /

Podnik je věc hromadná – nelze ji dát do zástavy !!

Obchodní firma

Obchodní firma je název , pod kterým je podnikatel zapsán v OR.
Podnikatel činí veškeré právní úkony pod svou firmou !!
FO nezapsaná v OR činí právní úkony pod svým jménem a příjmením.

- 1. Firmou FO = jméno a příjmení + dodatek**
- 2. Firmou PO = název z OR + dodatek právní normy**

1. FO jedná osobně nebo prostřednictvím zástupce
2. PO jedná prostřednictvím statutárních orgánů /jednatel, představenstvo, .../

Obchodní rejstřík /OR/ - veřejný seznam, se zápisem zákonem stanovených údajů týkajících se podnikatelů a organizačních složek jejich podniků.

OR má funkci konstitutivní – zápisem vznikají PO /zápis je pro PO povinný/

FO se zapisuje do OR povinně:

- 1. výše výnosů nebo příjmů dosáhla v průměru 120 mil. Kč /2 účetní obd./**
- 2. pokud to ukládá zvláštní předpis**

Do OR se zapisuje:

obchodní jméno, sídlo, IČ, předmět podnikání, právní forma podnikání, statutární orgány, prokura, základní kapitál, vklady společníků, atd. Dokládají se taktéž – zakladatelské dokumenty a listiny, jmenování statutárních orgánů, rozhodnutí soudu, konkurzy, ...
Ve sbírce listin musí být podpisové vzory.

Účetnictví podnikatelů

Podnikatelé zapsané v OR vedou povinně účetnictví.

FO s obratem nad 25 mil. Kč vedou povinně účetnictví.

Ostatní podnikatelé dobrovolně – účetnictví nebo daňovou evidenci.

Účetním obdobím je po sobě jdoucích 12 měsíců
/kalendářní a hospodářský rok/.

Vybraní podnikatelé musí mít účetní závěrku a výroční zprávu ověřenou auditorem !!

PODNIKOVÁ EKONOMIKA